

עלון שבועי פרשת בלק תשפ"ד

יוצא לאור על ידי לשכת הרבנות גבעת זאב

בלעם והאתון

"ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי היכיתני זה שלש רגלים, ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי לו יש חרב בידי כי עתה הרגתך, ותאמר האתון אל בלעם הלוא אנכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה, ההסכן הסכנתי, לעשות לך כה, ויאמר לא". (במדבר כב, כח-ל).

"וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים" האדם נוצר משני כוחות קוטביים, עפר מן האדמה המסמל את הבהמיות ומנשמה המסמלת את חיי הרוח - את הרוחניות, את החלק האלוקי ממעל. האדם נדרש להיות איש קדוש כמו שנאמר: "ואנשי קודש תהיון לי", איש היודע למזג את הכוח האלוקי עם הכוח החומרי. אסור לו לאדם להידמות לבהמה ולרדת לרמתה ואל לו להידמות למלאך. פעמיים מסופר בתורה שיש דו שיח בין האדם לבין בעלי חיים. האחת, הדו שיח בין הנחש לחוה. השניה, הדו שיח בין בלעם והאתון. בשני המקרים יש יעד ברור והוא: הסכנה האורבת לאדם, ההדרדרות לדרגה של בהמה כמו שקרה לחוה "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעיניים ונחמד העץ להשכיל..." האשה איבדה את האיזון האלוקי הנדרש וירדה למדרגה של בהמה. הידרדרות זו קיימת כאשר האדם נתפס לתאוותיו. בלעם ביקש להשתמש בשכלו בדרגה כה גבוהה עד אשר חשב להערים על אלוקים.

בפרשתנו האתון מורידה אותו לדרגה הנכונה. היא אומרת לו שעליו להשמע לבורא העולם כפי שהיא נשמעת לאדונה. "ותאמר לבלעם מה עשיתי לך" הרי עשיתי כמצוותי והגיע זמן שגם אתה תרד מהמקום הגבוה אליו הגעת ותלמד מהענווה מהכניעה של הבהמה לחוקי הבריאה. ה' שינה סדרי בראשית לא רק למענו של בלעם אלא כדי ללמדנו שיש להבטיח את האיזון הנכון בין הכוח הבהמי לבין הכוח האלוקי שבאדם.

"ותרא האתון את מלאך ה' ותלחץ אל הקיר". מדוע ה' לא גילה לבלעם את התנגדותו ולשם כך היה צריך לשנות סדרי בראשית, שיפתח פי האתון? אלא ה' רצה לרמוז לו, ולתת לו הזדמנות לשפר את מעשיו ולהחזירו למוטב. בלעם, במקום ללמוד מהקשיים בהם הוא ניצב, החליט להכות את האתון ואף לאיים להרוג אותה בחרב. יתכן, וה' פתח את פי האתון כדי לומר לבלעם, היזהר, ה' יכול לגרום שאפילו אתון יכולה לדבר, וכל שכן בני אדם, השליטה על הדיבור היא בידי ה'.

בלעם, כידוע ברך את עם ישראל בברכה המבליטה את יחודיותו של העם. "מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל" מהצורה בה נבנו האהלים אנו למדים על הצניעות של עם ישראל. הגויים מעריכים את התכונות המאפיינות את עם ישראל, מבחינת אין בעל הנס מכיר בניסו. סיכומו של דבר, פרשת בלק נועדה להראות כיצד המלחמה בדת בדרך של קסמים כשפים וקללות אינה מצליחה. ה' מגן על ישראל מכוחות טומאה חזקים, אך על עם ישראל להגן על עצמו מתאוות שונות העלולות לפתותו. בצפיית ראיית הישועה השלימה על עמו ונחלתו, שבת שלום ומבורך.

יוסף טולידאנו
הרב מקומי

הזמנים מדויקים

לפי אופק גבעת זאב יע"א
הזמנים מתחילים בשבת קודש
י"ד תמוז תשפ"ד (20 יולי 24)
ומסתיימים ביום שישי
כ' תמוז תשפ"ד (26 יולי 24)

זמן הדלקת נרות שבת: 19:14

זמן צאת השבת: 20:31

זמן צאת השבת לר"ת: 21:16

הפטרת השבוע: מפטירים בנביא
מיכה (פרק ה, ו) "והיה שארית יעקב" עד
(פרק ו, ח) "והצנע לכת עם אלוקיך".

זמן עלות השחר: 04:06 - 04:00

04:28 - 04:23

זמן ציצית ותפילין 04:54 - 04:49

זמן הזריחה: 05:51 - 05:47

סוף זמן קריאת שמע:

מג"א: 08:25 - 08:23

הגר"א: 09:18 - 09:16

סוף זמן תפילת שחרית:

מג"א: 09:52 - 09:50

הגר"א 10:27 - 10:26

זמן חצות היום: 12:45 - 12:45

זמן מנחה גדולה: 13:20 - 13:20

זמן פלג המנחה: 18:14 - 18:16

זמן השקיעה: 19:40 - 19:43

זמן צאת הכוכבים: 19:59 - 20:02

זמן צאת הכוכבים לר"ת:

21:03 - 21:07

זמן חצות הלילה: 00:45 - 00:45

זמן הדלקת נרות

שבת פרשת פנחס בשעה 19:10

יום שלישי י"ז תמוז: יום ההילולא של רבי יהודה מטולישולא (בנו של הרא"ש) ושל רבי ישראל אנקווה הי"ד מחבר הספר מגורת המאור.

יום רביעי י"ח תמוז: יום הזיכרון של דודי רבי אליהו אדרעי הי"ד
יום חמישי י"ט תמוז: יום ההילולא של רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל
 ראש ישיבת פורת יוסף ושל רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג זצ"ל –
 הרב הראשי לישראל. ושל רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל ראש
 ישיבת מיד בירושלים

יום שישי כ' תמוז: יום ההילולא של רבי אברהם חיים נאה זצ"ל
 מחבר ספר קצות השלחן
 זכרונם לברכה לחיי העולם הבא
 זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

אדם שלא מקפיד על עין הרע האם יכולה לפגוע בו ?

"כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל" (במדבר כג, כג)
 בגמרא נדרים (דף לב ע"א) אמר רבי כל המנחש לו נחש שנאמר
 "כי לא נחש ביעקב".
 ובר"ן שם ביאר, שהנחשים והקסמים רודפין אחריו שנוק
 בכל דבר וכדאמרין בפרק ערבי פסחים (דף קי ע"ב) מאן
 דקפיד קפדין ליה שנאמר כי לא נחש וגו'.
 הגה בערבי פסחים שם מדובר על ענין של זוגות שמי שלא
 מקפיד על זה הם אינם מקפידים עליו אלא שבעי למיחש.
 ומבואר מהר"ן כאן שאין דבר זה רק בעניני זוגות אלא גם
 בניהושים.
 ובאגרות משה (אהע"ז ג' סי' כו) כ' שגם לגבי עין הרע אומרים
 כן שמי שלא מקפיד אין זה פועל בו, רק שצריך לחוש.

עשרה דברים נבראו בערב שבת

בין השמשות והרמוז על פי האתון

באבות (פ"ה משנה ו) שנינו: עשרה דברים נבראו בערב שבת בין
 השמשות, ואלו הן: פי הארץ, פי הבאר, פי האתון וכו'. וממה שאמרו
 חז"ל שעשרה דברים אלו נבראו סמוך נראה לסיום מעשה בראשית,
 משמע שאילו לא היו נבראים, היה העולם חסר. וצריך להבין במה פי
 האתון משלימה את הבריאה? ומדוע דוקא אלו העשרה דברים ולא
 שאר הנסים ושינוי הטבע שהיו בעולם במשך הדורות?
 (הרב בנימין נבול וקנה לך חבר עמ' תתקנ"ג)

נא להתפלל לרפואה שלימה והחלמה מהירה בתוך שאר חולי עמו ישראל ברחמים

שמעון אורי בן נילי הי"ו * הרב אליהו יעקב בן רות רבקה שליט"א * הרב אברהם בן חיה זוהרה שליט"א * משה בן אסתר בן חמ"ו הי"ו * הרב מרדכי בן אסתר שליט"א *
 הרב יצחק בן מינה שליט"א * טוביה בן אסתר הי"ו * רבי אברהם מכלוף בן סעודה הי"ו * שמריהו בן מרים הי"ו * יוסף חיים בן אודליה וברך הי"ו * הרב יואל בן מרים
 שליט"א * יקר בן עליזה הי"ו * יעקב בן לבנה הי"ו * חיים בן לאה כהן הי"ו * עובדיה בן נעימה הי"ו.
 הרבנית שושנה בת דינה שתח' * הילדה הדסה בת מנוחה חוה שתח' * תהילה בת אורטל שתח' * מטילדה בת חיה זוהרה שתח' * ניצה בת טובה שתח' * חנה
 בת חיה זוהרה שתח' * סימונה בת טלי שתח' * הרבנית צביה בת אביגיל שתח' * בתיה בת ריזל שתח' * תמר בת קלרה שתח' * עמליה לוי בת חנה שתח' *
 * קרול מלכה בת יהודית תח' * רחל רלי בת בתיה הי"ו וילדה שתח' * הרבנית דינה ברכה בת אסתר הדסה שתח' * סוזן (שושנה) בת מסעודה שתח'.

"זהו אל כביר לא ימאס בתפילת רביים"

פ"ו אבות (למנהג אשכנז)

סוף זמן קידוש לבנה

מוצאי שבת ט"ו תמוז תשפ"ד כל הלילה

צום שבעה עשר בתמוז

ביום שלישי י"ז תמוז (תענית ציבור) צום הרביעי

זמן עלות השחר (זמן תחילת הצום) 04:02 (04:25)

זמן צאת הכוכבים (סוף זמן התענית) 20:01 (20:02)

תחילת ימי בין המצרים מיום שלישי י"ז בתמוז עד אחר תשעה באב.

תיקון הצות

נוהגים לומר בימי בין המצרים תיקון הצות אחר הצות היום 12:45

"וירא בלק בן צפור" (כב, ב)

בפרשת בלק כולה פרשה אחת ללא פרשות פתוחות וסתומות
 המבדילות בין ענין לענין. וכל זאת למה? אומר ה"חפץ חיים", כי
 אמנם בלעם נביא היה ונבואתו היתה מהשראה עילאית, "ואת אשר
 ישים ה' בפי אותו אדבר", אבל לא היו בו אותן הסגולות הנעלות
 והמידות הטובות של נביאי ישראל, דברי הנבואה לא השפיעו עליו,
 הוא לא התבונן בהם ולא למד מהם כלום. ורש"י (בתחילת פרשת ויקרא)
 כותב שההפסקות היו משמשות כדי ליתן רווח למשה להתבונן בין
 פרשה לפרשה, אבל אותו רשע היה נסחר והולך בשטף דברי נבואתו
 בלי בינה ובלי דעת, לכן כל הפרשה ללא הפסק.

"וישלח מלאכים אל בלעם בן בער" (במדבר כב, ה)

בבמדבר רבה (פרשה יד פסקה יט, ועי' רש"י כאן) מובא עה"פ (לד, י) "ולא
 קם נביא עוד בישראל כמשה", שבישראל לא קם אבל באומות
 העולם קם, כדי שלא יהא פתוחון פה לאומות העולם לומר אלו היה
 לנו נביא כמשה היינו עובדים להקב"ה, ואיזה נביא היה להם כמשה
 זה בלעם בן בעור.
 והנה במדרש תנחומא (פר' ויצא פ"ג) מובא שבלעם הוא לבן הארמי,
 וכן מובא בתרגום יונתן (להלן כב, ה), אמנם בסנהדרין (דף קה ע"א) מובא
 שבלעם היה בנו של לבן.
 ובספר גימטריאות (לדבי יהודה החסיד פר' בלק אות י) כתב דבר מופלא,
 וז"ל: "ולמה זכה [בלעם] לנבואה לפי שהיה יעקב כ' שנים עמו ולמד
 ניהוג קדושתו", ע"כ.
 כוונת דבריו לפי המדרשים הג"ל שבלעם הוא לבן הארמי, א"כ הכ'
 שנים שהיה יעקב אבינו בביתו, השפיעו עליו ללמוד את הנהגות
 קדושת יעקב אבינו, ולכן זכה לנבואה. (קב ונקי)

הציבור נקרא להתפלל

לשלום חיילי צה"ל וכל כוחות הביטחון ועם ישראל בעקבות
 המצב הביטחוני בארץ "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע"
 רואים שאויבי ישראל מנסים לפגוע בילדים נשים ומבוגרים
 ללא עוול בכפם, אנו יהודים מאמינים ועל כל אחד מאיתנו
 לישא בערבות הדדית, לקרוא להתפלל להקב"ה ולומר
 פרקי תהלים ולהתחזק בלימוד התורה לשלום עם ישראל.

עניינים זמנים מיוחדים

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" (במדבר כג, כ)

כתב הגאון ז"ל בפרשת דרכים בדרך מצרים דרוש ד' על הפסוק פרשת בלק "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" דאחד מחסדי הבורא יתברך שמו דמה שנוגע לעונש אינו דן ישראל רק באשר הוא שם ולא על שם העתיד שיחטאו, מה שאין כן לענין הזכות מצרף הקב"ה גם במה שיזכו לעתיד כדי ליתן להם שכר.

והראיה מיציאת מצרים, שלא היה להם שום זכות ויצאו, שהסתכל הקב"ה שיקבלו התורה על הר סיני וזכות זו עמד להם כמקודם, אבל לא הסתכל בחטא שיאמרו "אלה אלוקיך ישראל".

והנה בלק שמע שהכה בלעם אתונו שלש פעמים ואמרה כי הכינני זה שלש רגלים, ופרש"י ומדרש שאמרה לו אומה זו עתידה לחוג שלש רגלים בשנה, ואתה מבקש לעקרה, אם כן הא הקב"ה מסתכל ודן את ישראל על העתיד, לכן ויקחהו שדה צופים אל ראש הפיסגה, שראה פרצה גדולה שעתידיה להתפרץ שם שמת משה רבינו ע"ה, והוא סבר שעתידי ישראל שם לחטוא, א"כ כמו דמסתכל הקב"ה במה שעתידין להטיב ומטיב עמהם, הכא נמי יסתכל במה שעתידין לחטוא ויעניש אותם על העתיד.

לכן אמר לו בלעם אינו כן, "לא הביט און ביעקב" אינו מסתכל בעבירות שעתידיים לחטוא, ובזה לבד אינו דן אותו על שם העתיד אבל "ה' אלוקיו עמו", מסתכל במה שעתידין להטיב ומטיב מהם גם עתה, והראיה "אל מוציאם ממצרים משם יתברר דמסתכל במצוה שעתידיים לעשות ואינו מסכל בעבירות שעתידין לעשות. (הגאון רבי יהודה רוזאניס בעל המשנה למלך)

שבת פרשת בלק: קוראים לשבעה גברי בפרשת בלק. **הפטרות השבוע:** מפטירים בנביא מיכה (פרק ה, ו) "והיה שארית יעקב" עד (פרק ו, ח) "והצנע לכת עם אלוקיך".

הכרזת התענית: למנהג הספרדים מכריזים על צום י"ז בתמוז שיחול ביום שלישי י"ז בתמוז תשפ"ד

מנחה של שבת: במנחה קוראים לשלושה בפרשת פנחס; פ"ו דאבות (אשכנז).

יום שלישי בשבת: תחילת ימי בין המצרים, בימי בין המצרים נוהגים לומר תיקון חצות, אחר חצות היום בשעה 12.45

תענית ציבור של י"ז בתמוז צום הרביעי זמן עלות השחר: 04:02 (04:25) אם התנה מראש יכל לאכול ולשתות עד השעה הזו. לפי המקובלים יכל רק לשתות עד אז. סליחות כנהוג ליום י"ז בתמוז אבינו מלכנו, ויחל (שמות לב, א) וארץ שפל רומי, יום דימה רשע להכריעני, ואחר מזמור של יום אומרים: מזמור לאסף (תהלים עט) **במנחה:** ויחל (למנהג אשכנז - הפטרה) עננו בשמונה עשרה. אם מתפללים בזמן מנחה קטנה הכהנים עולים לדוכן, אבינו מלכנו. סוף זמן התענית: בשעה 20:01 (20:02)

יום שישי בשבת: זמן הדלקת נרות בערב שבת קודש פנחס בשעה 19:10

בדיני מוקצה

שאלה: האם מותר לטלטל בשבת בשד חי, וכגון חתיכת בשד קפוא שנפלה מהמקפא וחושש שמא תתקלקל מחמת החום, האם מותר לטלטלה ולהחזירה למקפא?
תשובה: הגה בגמרא במסכת שבת (דף קכח ע"א) מבואר שמותר לטלטל בשד חי בשבת ע"ש, אלא שנחלקו רבותינו הראשונים בטעם הלכה זו, שלדעת הרשב"א (שם) והרמב"ם (פרק כו מהלכות שבת הלכה טז) הטעם הוא, משום שנחשב לאוכל, הואיל ויש בני אדם שדעתם יפה ואוכלים בשד אף כשהוא חי, ואילו לדעת התוספות (שם ד"ה דג תפל וכו') מותר לטלטלו הואיל ודאוי לאכילת כלבים ע"ש, להלכה פסק מרן השלחן ערוך (סימן שח סעיף לא) כדעת הרשב"א והרמב"ם, שההיתר הוא משום שדאוי לאכילת אדם, וזה לשונו: "בשד חי מותר לטלטלו משום דחזי לאומצא" ע"כ, (ופירש המשנה ברורה (שם ס"ק קכח): דהיינו שיש בני אדם שדעתם יפה וכוססין בשד חי. וכו"ל).

אלא שבדורות האחרונים חזרו הפוסקים לדון בזה, שהרי בזמנינו אין מצוי כלל שאדם יאכל בשד חי ללא בישול, וכיון שאינו דאוי לאכילת אדם, לכאורה אסור לטלטלו, ומחמת כן כתבו כמה פוסקים שכיום יש להחמיר ולא לטלטל בשד חי, וכן כתב הבן איש חי (שנה ב פרשת פקודי הלכה ט), אולם מרן הגרע"י זצ"ל בחזון עובדיה (שבת חלק ג עמוד יד, ובעמוד יז בהערה) השיב על טענה זו, וכתב, שאף בזמנינו באופנים מסוימים ניתן לאכול בשד חי, והוסיף ששמע שיש מסעדות ברחבי העולם שמגישים מאכל מבשר חי וכו', ומכאן זה העלה להלכה שיש להקל לטלטל בשד חי על כל פנים במקום הפסד ע"ש, וכן כתב להקל בספר חוט שני (חלק ג עמוד קלד), ודאה עוד בספר ארחות שבת (חלק ב עמוד נו הערה קנז) שכתבו סברות נוספות להתיר במקום הצורך לטלטל בשד חי ע"ש. אמנם יש לדעת, שאם חתיכת הבשר קפואה, אין היתר לטלטלה, אלא אם כן יש שהות ביום שתוכל להפשיד בשבת, אבל אם יודע שלא תוכל להפשיד עד צאת השבת, אסורה בטלטול, שהרי ביום השבת לא תהיה דאוייה לכלום, וכמו שכתב בספר מנוחת אהבה (חלק א פרק יב הלכה ג).

המודם מכל האמור, אף שלכתחילה נכון שלא לטלטל בשד חי בשבת, אולם במקום הפסד, וכגון שהבשר מונח מחוץ למקפא וחושש שמא יתקלקל, מותר לכתחילה לטלטלו ולהחזירו למקפא, ומכל מקום אם הבשר קפוא, אין מותר לטלטלו אלא אם כן יש שהות ביום שיוכל להפשיד בשבת.

"והצנע לכת עם אלקיך" (מיכה ו, ח)

גדולי ישראל בכל הדורות, כשם שהיו מופלגים בתורתם – היו מופלגים בענותנותם.

רש"י הקדוש חיבר את פירושו על התורה כולה – תורה שבכתב ותורה שבעל פה. את פירושו על כל התלמוד הבבלי הוא לא חיבר כספר שלם, אלא קונטרסים קונטרסים (לכן בעלי התוספות כינו את פרוש רש"י – 'הקונטרס').

במשך שנים הוא נדד ממדינה למדינה ומעיר לעיר, והיה לבוש כהלך עני. הוא היה אלמוני לגמרי, איש לא הכיר את גדלותו בתורה. הוא היה פוקד את בתי המדרש שבהם ישבו תלמידי החכמים ועסקו בתורה.

הוא ראה באיוו מסכת הם עוסקים, והיה משאיר להם קונטרס של פרושו על אותה מסכת. תלמידי החכמים היו מעיינים בקונטרס ומתפעלים מן הדברים, אך לא ידעו מיהו מחברם. באחת הפעמים הגיע רש"י לעיר אחת, שם הכירו אותו ואת גדלותו. הוא ניסה לחמוק, אך הרב שלח שני תלמידים שילכו לחפש אחריו.

אמר להם הרב: "הוא יתגבר אליכם, אבל אל תניחו אותו עד שתמצאוהו ותביאוהו אלי". חפשו ומצאו אדם עני, פשוט שבפשוטים. כך נדד רש"י במשך כעשר שנים, עד שהשלים את כל חיבורו. חיבורו התקבל על כל חכמי דורו ונדדע שמו, והוא האיר בתורתו את העולם כולו. רק אז שב לעירו והקים בה ישיבה, ולימד תורה והעמיד תלמידים.

פניית בל

בין חמישים וארבע פרשיות התורה, חמש פרשיות נקראות על שמות אנשים. נח, יתרו, קרח, בלק, פנחס. על נח מעידה התורה "נח איש צדיק", יתרו הוסיף פרשה אחת בתורה "ואתה תחזה", קרח, הגמ' בסנהדרין (דף קי ע"א) אומרת שהיה גדול בתורה, כפי שדרשו "קדואי מועד" שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים, "אנשי שם", שהיה להם שם בכל העולם. דורשי רשומות אמרו "צדיק כתמר יפרח" סופי תיבות קרח. פנחס קינא קנאת ה' וקידש שם שמים, ופנחס זה אליהו, וכמו שכתב רש"י בבבא מציעא (דף קיד ע"ב), וכן בשיד השירים רבא (פ"ב) וילקוט פנחס.

אבל למה זכה בלק שתקרא פרשה על שמו? עוד יש להבין, מצאנו בתורה הקדושה ב' פרשיות שפותחים בתיבת 'וידא': 'וידא אליו ה'" בפרשת וידא.

"וידא בלק" בפרשת בלק. שואל רבי מאיר מפרמישלאן, פרשת וידא נקראת כשמה, ואילו פרשתנו על אף שמתחילה במילה 'וידא' נקראת פרשת בלק? מדוע? האם משום שכבר יש פרשה וידא קודם לכן? ותידן, בלק היה "ערליכער גוי", כי הלכה בידוע שעשיו שונא ליעקב ולא כל

הגויים מקיימים הלכה זאת בגלוי, ומדברים אחד בפה ואחד בלב, רק בלק היה גוי כשר שקיים 'בסתד ובגלוי' את שנאת עשיו ליעקב. לכן מגיע לו שתקרא הפרשה על שמו, פרשת בלק.

בספר "ברכת אברהם" מביא את הגמ' בסוטה (דף מז ע"א), שבשכר ארבעים ושתים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב, זכה ויצאה ממנו דות שיצאו ממנה דוד ושלמה. עמדה לו לבלק זכותם של דוד ושלמה, ושל משיח שהוא מבית דוד.

האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל" היה אומר, מכיון שנצטוונו מצות הזכירה "עמי זכר נא מה יעץ עליך בלק", לכן כשמזכירים במנין הימים ש"היום יום פלוני פרשת בלק", מקיימים מצות זכירה זאת, ואילו היה נקרא 'פרשת וידא' לא היו זוכרים מצות זכירה זאת, לכן קוראים לפרשה 'בלק' לקיים פעם מצות הזכירה.

איזה יסוד בלימוד התורה, לומדים מבלק מלך מואב?

"וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל בְּלָק בְּנֵה לִי בָזָה שִׁבְעָה מִזְבְּחוֹת" (במדבר כג, כט) וברבינו בחיי להלן (כב, מא) כתב: בשלשה מקומות בנה כ"א מזבחות, שבעה בבמות בעל, ושבעה בשדה צופים ראש הפסגה, ושבעה בבעל פעור, הרי כ"א, והיה מקריב על כל מזבח פר ואיל ונמצא שכל קרבנותיו בשלשה מקומות אלו מ"ב קרבנות.

ובסוטה (דף מז ע"א) לומדים את הענין של "מתוך שלא לשמה בא לשמה", מבלק שהקריב מ"ב קרבנות שזכה ויצא ממנו שלמה (בנו של דוד מצאצאי רות שהיא בתו של עגלון בן בנו של בלק) שהקריב אלף עולות, שהרי מטרתו של בלק בהקדבת הקרבנות היתה שלא לשמה כדי להכחיד את כלל ישראל (ועי' מהרש"א הוריות דף י"ב).

ומכאן הקשה הגר"י הוטנר זצ"ל (בפחד יצחק שבועות מאמר ו) על יסודו של הגר"ח מוולאזין זצ"ל ברוח חיים (פרק א, משנה יג ד"ה נגד שמא) על מה שאחז"ל לעולם יעסוק אדם אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, רצה לומר שילמוד אפי' שלא לשמה אך על זה האופן והכוונה שמתוך כך יבוא לידי מדרגת לשמה, דהיינו כשלומד שלא לשמה צריך לחשוב שהלימוד הזה יביא אותו ללשמה.

ומקשה הגר"י זצ"ל שאם ילפי' מבלק, בוודאי לא שייך לומר דבלק הקריב שלא לשמה בכדי שיזכה להקריב לשמה, וצ"ע.

זרע שמשון לרבינו שמשון חיים

ב"ד נחמן מיכאל נחמני זיע"א

אשר בירך והבטיח בני חיי ומזוני טובי ללומדים בתורתו, ורבים נושעו בזכותו בכל מיילי דמיטב

מן הראוי להזכיר את שמו של רבנו קודם הלימוד כדי שיהיה שמו לזיכרון ויתקיים בו מאמר הזו"ל כל האומר שמועה בשמו שפתותיו דובבות בקבר

בברכת יצחק אבינו ליעקב אבינו נאמר על כלל ישראל (בראשית פרק כז): "ארריך ארוד ומברכך ברוך". היה אם כן מקום לבוא ולומר כי היות ובלעם בסופו של דבר בירך את בני ישראל הרי שגם הוא עצמו יתברך ויהיה בכלל מה שנאמר "מברכך ברוך", לכן מדגישה התורה ומחדדת כי בלעם התכוון לקלל את בני ישראל, וכל מה שהקללה התהפכה לברכה היא רק "לך", היינו, לגבי בני ישראל, אבל כלפי בלעם זה עדיין נחשב לקללה. ואדרבה, הוא עצמו בכלל הקללה של "אוררך ארוד". ראוי להשלים את הדברים ולציין כי רעיון דומה לחלוטין מופיע בספר החסידי "דגל מחנה אפרים" אותו חיבר נכדו של הבעל שם טוב, רבי משה חיים אפרים מסדליקוב, והוא כותב את הדברים בפרשת כי תצא: "ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה".

הנה תיבת "לך" מיותרת, ויש לומר בדרך פשט דהנה ידוע כל המברך מתברך (סוטה דף לה ע"ב) והיה יכול לטעון ולומר כיון שמקללתו של בלעם נעשו ברכות נמצא שהיה בלעם בגדר מברך ויתברך גם כן, לזה דקדק מקור החכמה באמרותיו הטהורים "ויהפוך לך" דייקא את הקללה לברכה והטעם "כי אהבך ה' אלהיך", אבל זולתך יחשב בכלל מקללים, והבין". (אות יג)

אמרו רבותינו

חמשה דברים רעים אירעו בשבעה עשר בתמוז

א. נשתברו הלוחות הראשונות, בעקבות חטא העגל. ב. בוטל קורבן התמיד בבית המקדש הראשון. ג. הובקעה העיר בחורבן הבית השני. ד. שרף אפוסטמוס הרשע את התורה. ה. הועמד צלם בהיכל.

בפרשת בלק יש ט"ו ענינים

כב. שליחת בלק לבלעם. ענין אחרון של בלעם. פתיחת פי האתון. ביאת בלעם לבלק בגבול ארנון. כג. תוכחת בלעם לבלק. התנצלות בלעם על אשר לא יכול לקלל את ישראל. בלעם משבח את בני ישראל. כד. נביאת בלעם על מלכות והצלחת בני ישראל. עזת בלעם. נביאת בלעם על מפלת מואב, עמלק, אשור, ועבר. נביאת בלעם על טובת ישראל לעתיד. בלעם משבח את הקיני. כה. העם זנה בכנות מואב. מעשה זמרי, ואשר נפלו במגפה כ"ד אלף. קנאת פינחס.

תענית שבעה עשר בתמוז

א. צום שבעה עשר בתמוז יחול השנה ביום שלישי י"ז בתמוז תשפ"ד (23 יולי 24) החל מעלות השחר עד צאת הכוכבים. דיני בין המיצרים מתחילים מבערב, מוצאי שבת קדש אור לשבעה עשר בתמוז.

ב. בשבעה עשר בתמוז ארעו חמשה דברים: נשברו הלוחות, בוטל התמיד, הובקעה העיר, שרף אפוסטרומוס הרשע את התורה והועמד צלם בהיכל. על כן, מצות עשה מדברי נביאים להתענות בימים שארעו צרות לאבותינו, ותכלית התענית היא כדי לעורר את הלבבות לפקח על דרכי התשובה, ותהיה זאת זכרון למעשינו הרעים ומעשי אבותינו שהיו כמעשינו הרעים ומעשי אבותינו שהיו כמעשינו עתה, עד שגרמו להם ולנו אותם הצרות. ובזכרון דברים אלו נשוב להטיב. ולכן חייב כל איש לשים אל לבו באותם הימים לפשפש במעשיו ולשוב מהם. כי אין העיקר בתענית, כמו שנאמר באנשי נינוה וירא האלוקים את מעשיהם ולא כתב וירא את שקם ואת תעניתם, ואין התענית אלא הבנה לתשובה, לכן אותם אנשים כשמתענים והולכים לטייל ומבלים את היום בדברים בטלים – תפסו את הטפל והניחו את העיקר (קיצושו"ע קבא, א; הרמב"ם תענית פ"ח ה"א)

ג. בשבת קודם הצום, השליח ציבור מכריז לפני תפלת מוסף על הצום שיחול ביום ראשון. ומנהג אשכנז, שלא להכריז על שום תענית (שו"ע תקנ"ד ס"ט) ד. בשבעה עשר בתמוז שאוכלים בו בלילה, הרי זה אוכל ושותה עד שיעלה עמוד השחר, ובלבד שלא ישן שינת קבע, אבל אם ישן שינת קבע אינו חוזר ואוכל ולא שותה – אלא אם כן התנה לאכל ולשתות (שו"ע תקס"ד, א) ויש אומרים שבשבתה אין צריך תנאי, כי משערים אנו שדעתו של אדם לשתות אחר השינה ונחשב כאילו התנה (הרמ"א ס"ט) ולתחילה ראוי להחמיר ולהתנות גם על השתיה, אבל אם הוא רגיל לשתות בלילה אחר השינה – מותר לשתות בלא תנאי (משנ"ב ס"ט).

ה. קטן שלא מלאו לו שלוש עשרה שנה וקטנה שלא מלאו לה שנים עשרה שנה פטורים מתענית זו, ואפילו תענית שעות אינם צריכים להתענות. (קול סיני סעיף ד). אשה מעוברת או מינקת פטורה מלהתענות מצום זה, ואף על פי שפטורה מלהתענות, ראוי שלא תאכלנה ותתענגנה במאכל ובמשתה אלא כדי קיום הולד (שו"ע תקנ"ד, לה) חולה רח"ל, אפילו שאין בו סכנה פטור מלהתענות. שבמקום חולי לא גורו חכמים. (שו"ע ס"ט) ובלבד שיאכל בצינעה, ואין צריך להתענות תענית שעות, ושאין צריך לאכול פחות מהשיעור, ואפילו חולה שנתרפא אך עודנו תשוש כח מותר לאכול ולשתות כל זמן שיש חשש שאם יצום יחזור לחוליו, וקנים תשושי כח שמצטערים בתענית פטורים מלצום. (קול סיני ס"ט).

ו. כשיש לו צער מותר לצחצח שיניים ולשטוף הפה במים, אך יזהר מאד שלא יבלע מים (משנ"ב תקס"ב סק"א) אדם בריא שמתענה, עליו לבלוע גולות וכדורים – מותר לו לבלוע בלי מים – כל שאין טעם וערב לחיך בתרופות הללו. אבל אם החיך נהנה מהם אין להתיר, אולם במקום חולי פנימי רח"ל אין להחמיר (מנחת יצחק ח"ד סימן קט)

ז. בתפילת שמונה עשרה אומרים ענגו ד' אלו קינו וכו' למנהג ספרד בשחרית ומנחה ולמנהג אשכנז – רק במנחה. והש"ן אומרה אחר ברכת הגאולה בברכה בפני עצמה – לשני המנהגים בין בשחרית ובין במנחה (שו"ע תקס"א ובמשנ"ב ס"ט, שיש לחתום; העונה בעת צרה) הש"ן ציבור האומר ענגו בחזרה למנהג ספרד אינו רשאי לאומרה בברכת הגאולה אלא כשיש עשרה מתענים בבית הכנסת (שו"ע תקס"ג, א) ולמנהג אשכנז די בשבעה מתענים (משנ"ב ס"ט סק"ד) ומכל מקום, בשומע תפילה כיחיד (ס"ט, סק"ג) וכשיש חשש לביוש הנשאלים, אין לשאול המתפללים האם מתענים (שו"ת שלמה חיים רכח) הכהנים עולים לדוכן, בשחרית גם אלה שאינם מתענים, אמירת תחנון וסליחות לשבעה עשר בתמוז.

ח. הגבאים יבינו את ספר התורה לקריאת "ויחל" לפני התפילה לבל יגרם טורח ציבור בגלילת ספר התורה באמצע התפילה. ט. בשבעה עשר בתמוז בשחרית ומנחה מוציאים ס"ת וקוראים שלושה עולים בפרשת ויחל (שו"ע תקס"א, א) אין להוציא ס"ת בתענית ציבור לקריאת פרשת ויחל אלא אם כן יש שישה איש או שבעה מתענים בבית הכנסת, מתוך המנין של עשרה, בין בשחרית בין במנחה, ויש מחמירים להצריך עשרה מתענים, אבל פשט המנהג להקל אפילו בשישה מתענים. (שו"ת יחוה דעת ח"א, ע"ט).

י. בתפילת מנחה קוראים בתורה בפרשת ויחל, כמו בשחרית. למנהג אשכנז גם מפטירים בנביא (ישעיהו ט) דרשו ה' בהמצאו. למנהג הספרדים אין מפטירין, אין אומרים חצי קדיש, מחזירים ספר תורה למקומו מומור יענך ה', חצי קדיש ועמידה היחיד אומר ענגו בשומע תפילה והש"ן בין גואל לרופא. אחר החזרה אומרים תחנון אבינו מלכנו, קדיש תקבל, תפלה לעני (תהלים קב) ועלינו לשבח. אם מתפללים בזמן מנחה קטנה, הכהנים עולים לדוכן, כהנים שאינם מתענים לא עולים לדוכן במנחה כיון שיש לחוש לשכרות, ולכן יצאו חוץ לבית הכנסת (שארית יוסף ח"ג עמ' רסט) משלימים התענית עד צאת הכוכבים.

יא. אמרו חכמים: כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה. שנאמר (ישעיהו סו, י) שישו אתה (עם ירושלים) משוש, כל המתאבלים עליה עד שיתקיימו במחזה דברי הנביא זכריה (ח, יט) כה אמר ה' צבאות, צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי, יהיה לבית יהודה לשון ולשמחה ולמועדים טובים, אמן.

"בעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל" (כג, כג)

המגיד מדובנא מבאר את כוונת הדברים על פי משל. אדם אחד שמע שבכפר נידח ביבשת רחוקה, הוציא מישהו משחה מיוחדת, שכל מי שמרח אותה על גופו אינו נפגע לעולם מירי כדורים. החליט לנסוע, הוציא כסף רב, ולאחר הרבה טלטלות הגיע לאותו כפר. הוא קנה את המשחה בהון עתק, מרח אותה על גופו ונסע חזרה לביתו. בדרך פגעו בו שודדים וירו בו, אך לתדהמתם הכדורים הסתובבו סביב גופו ולא פגעו בו לרעה. השודדים שהיו משוכנעים כי עומד לפנייהם שד, התחילו בורחים מלפניו, אך הוא צעק אחריהם שלא יפחדו אלא יבואו, והציע להם שיתן להם משקה וירימו כוסית לחיים... התפלאו השודדים, הלא אנחנו רצינו להרע לך, א"כ למה הוא מומין אותנו לשתות. הסביר להם האיש, עד עכשיו לא הייתי בטוח שהמשחה עובדת, וקצת בי החשש שאולי סתם שילמתי הרבה כסף, אבל בזכותכם, בזכות זה שיריתם בי הוכחתם לי שאכן שילמתי עבור דבר מועיל ועוזר. כשיעקב היה בבית לבן, ניסה לבן לעשות לו כישופים שונים, אבל יעקב אבינו זכה לשמירה מיוחדת מן השמים, והכישופים האלו לא הויקו לו. את כח השמירה הוזה העניק לזרעו אחרי, אך עדיין לא הוודמן לעם ישראל לבדוק את התועלת שבו באופן מעשי. בעת כאשר הגיע בלעם וניסה להפעיל את קסמיו וכשפיו ולא הצליח, הבינו כי "בעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל", בעת הוכח שהקב"ה שומר גם עליהם, וכי אכן, הם קיבלו ירושה טובה! נמצא, שחוץ מהברכות שהעניק בלעם לעם ישראל, הוא נתן להם מתנה נוספת, בהראותו להם כי קסמים וכשפים אינם מצליחים להזיק להם, ולא סתם התרגו עליו בלק פעמיים.

המשפיע הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א

אל תכעס ואל תתרגז, דע כי הכל מאת ה', לסכב עליך את הטובה ואת הברכה!

אל ייבחל היהודי בקום עליו אדם להרע לו, אלא יחזיק בעמוד האמונה שהכל מיד הקב"ה, ולא נחש ממית אלא מאת ה' היתה זאת, ובוודאי יש בזה כוונה להביאו לתכלית הטובה, כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

שמעו נא למעשה נפלא אשר אירע בשבוע עבר, ביום ה' לסדר קרת. בחור צדיק ורך בשנים קיבל זיהום (Infection) בדמו, ונסתבך הדבר באופן בלתי שכיח כלל, עד שעבר הזיהום אל לבו ונסתכן, והוכרח לשהות בבית החולים (לקראת טיפול וניתוח כלבו). חבריו אבו לחזקו ולשמחו, וביקשו לערוך סעודה רבתה ליל שישי עם בלי זמר ודברי תורה ואמונה, אלא שהנהגות בית החולים סירבה בכל תוקף לתת להם מקום בתוך ביה"ח, בטענה כי בשום אופן אין להכניס מבקרים לאחר 'שעות הביקור', ניסו החברים לערב עסקנים ורופאים, אך חברי ה'הנהגה' התעקשו והודיעו 'לא' עם אל"ף רבתי. אך לזאת ניאותו להסכים, שהבחור יצא מביה"ח לקרבת מקום ושם ייחגגו כאוות נפשם.

מיד ניסו להשיג איזה 'אולם' השוכן סמוך ונראה, אך הוא היה 'תפוס', וגם בשאר מקומות שהיה נראה שהם מתאימים (כגון ארנוני חסד למיניהם) 'משום מה' לא עלתה בידם כלל. הבחורים כבר עמדו מוכנים עם כל צרכי הסעודה ומקום אין...

שלושה אברכים הנמנים על חברי הקהילה, משמשים כ'מלמדים' בכמה תלמודי תורה באותה שכונה, ניסו לפנות אל מנהלי הת"ת בבקשת רשות לערוך את הסעודה בת"ת, אך 'משום מה' כל שלושת המנהלים של שלושת ה'תלמוד תורה' לא ענו לטלפון (כאילו החליטו ביד אחת לערוך תענית דיבור...).

עמדו כולם אובדי עצות עד שאחד מהמלמדים העלה רעיון, לבקש מאחד ההורים אשר בניו לומדים בת"ת, וכמוכן שכולם מתגוררים באותה שכונה, אשר יזאיל בטובו 'לתת' את סלון ביתו, ואכן ב"ה נמצא "איש החסד"... אשר בטוב ליבו אף הגדיל לומר שהכל על חשבוננו... ואכן הלכו לשם וכל טוב מצרים בידם, ושמחו כולם בסעודה של מצוות אהבת חברים וביקור חולים מתוך התרוממות הרוח. וראה זה פלא, כמה רגעים ספורים לאחר שנמצא מקום 'חזורו' שלושת המנהלים אל המלמדים לברר מה היה ברצונם...

בתוך כדי מהלך הסעודה בירר ה'מארח' לשמחה מה זו עושה... וסיפרו לו מחלת הבחור, מיד אמר: הנה כאן בבניין מתגורר איש יהודי אשר אף לו אירע בדיוק כדבר הזה, ושלח לקרוא לו, והגיע לשם וחזק מאוד את הבחור והוריו (כי לגדל נדיחות המעשה לא היה מי שיחזק אותם כאמת), ואף נתן להם עצות טובות בדרכי הטיפול הרפואי. והיתה זאת תועלת גדולה מאוד עבורם, כי מאחר שחולי זה אינו שכיח כמעט לא היה ידוע להם על מי שכבר עבר 'סיפור' כזה, שיוכלו לשמוע 'מכלי ראשון' עצות והדרכות ישירות לתועלת טוב.

באותה שעה ראו בעליל, כיצד מן השמים 'מגעו' מהם כל אפשרות לעשות את הסעודה במקום אחר, בכדי שייגעו בסופו של דבר לבית פלוני, שם דר שכן שיוכל לסייע להם... ישמע חכם ויוסף לקח בעניינים הנוגעים אליו בחיי היום-יום, אם פלוני מתעקש שלא לעשות לך טובה, או אם אלמוני אינו מרים טלפונים, אל תכעס ואל תתרגז עליו, אלא דע כי מאת ה' היתה זאת בכדי לסכב עליך את הטובה ואת הברכה. (באר הפרשה - חוקת תשפ"ד)

לרגל יום ההילולא של "אור החיים" הקדוש

שיחול ביום ראשון ט"ו תמוז תשפ"ד

כיצד ניצל מגוב האריות

רבי חיים בן עטר, המכונה ה'אור החיים' על שם פירושו לתורה, נולד במרוקו ועלה לירושלים. נפטר בגיל 47, פחות משנה לאחר שעלה לירושלים, ונקבר בהר הזיתים. ה'אור החיים' זכה לכינוי 'קדוש'. בנוסף אליו מכונים גם האלשיך והשל"ה בכינוי זה. ידועים דבריו של ה'הבעל שם טוב' שאמר כי ה'אור החיים' הוא ניצוץ מנשמתו של משיח.

סיפור ידוע הוא על הנס בו ניצל ה'אור החיים' מגוב האריות. בהיותו במרוקו, התפרנס ה'אור החיים' מצורפות. פעם נכנסו אצלו שני משרתי המלך ובידם זהב, ואמרו לו: "יען כי שמע המלך כי אתה האומן היותר מומחה במקצוע זה, על כן שלח אליך לרקום תכשיט מסוים לכבוד נישואי בתו. עליך לגומרו בתוך עשרה ימים". הניחו המשרתים את הזהב לפני ה'אור החיים', ופנו והלכו להם. ה'אור החיים' שקע בלימוד התורה הקדושה, וכששב לביתו נשכח הדבר ממנו לגמרי מרוב טרדתו בלימוד. כעבור עשרה ימים חזרו אליו משרתי המלך שוב, ובקשו ממנו את התכשיט, אך רבינו הקדוש אמר להם שעדין לא התחיל בזה. המשרתים מיהרו אל המלך והלשינו לפניו שרבינו מרד במלכות והשפיל כבודו כשלא ביצע ציוויו, ומיד בחמתו גזר המלך להשליך את רבינו לגוב אריות, כי כן דת המורד במלכות.

כשבאו חיילי המלך לקחת את ה'אור החיים', ביקש רשות לקחת את ספר התהילים שלו וכן טלית ותפילין, למרות שלעגו לו החיילים ואמרו לו שהוא הולך אל מותו הודאי בגוב האריות. שלוחי המלך הובילוהו לגוב האריות, וכששמעו מרחוק את שאגותיהם של האריות המורעבים חיל ורעדה אחזתם. אולם ה'אור החיים' לא התרגש, וצעד בצעדים בטוחים אל גוב האריות. לאחר שהשליכו את רינו הקדוש פנימה, הביטו החיילים ונדדמו לראות את האריות מקבלים את רבינו בהכנעה, מכשכשים בזנבם, ולוקקים את נעליו, ואילו רבינו הוציא מחיקו את ספר התהילים והחל בתפילה. רצו החיילים וסיפרו על כך למלך, והוא בכבודו ובעצמו מיהר לחזות בפלא הגדול. צעק המלך בהתרגשות והכריז ואמר: "עתה ידעתי כי יש אלוקים בישראל". הוא הורה לשחרר את ה'אור החיים' מגוב האריות, ובצאתו - ביקש המלך את סליחתו על שפגע בכבודו. כששאל המלך את ה'אור החיים' לפשר הדבר, השיב הרב כי הואיל ונמנע מהמלאכה בעבור לימוד התורה הקדושה - היא הגינה והצילה אותו. שלח אותו המלך בכבוד גדול ונתן לו מתנות לרוב.

<p>”וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן וְהֵאמֵר לְבָלְעִם מִה עֲשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שֵׁלֶשׁ רְגָלִים” (כב, כח)</p> <p>אומר החפץ חיים שפה רמזו לבלעם שלא יתגאה בכח שבפה, שאפילו לאתון הקב"ה יכול לגרום לה לפתוח את פיה. (ביאורי הח"ח על התורה)</p>	<p>לוחות זמנים להדלקת נרות בערבי שבתות חזמני צאת השבת לפי אופק גבעת זאב יע"א</p>			
	זמן צאת הכוכבים לפי ר"ת	זמן צאת השבת	זמן הדלקת נרות	תאריך
21:14	20:30	19:10	י"ח תמוז תשפ"ד (7 יולי 24)	פנחס
21:11	20:27	19:05	כ"ה תמוז תשפ"ד (14 יולי 24)	מטות מסעי
21:07	20:24	18:59	ג' אב תשפ"ד (21 יולי 24)	דברים
21:01	20:19	18:52	י' אב תשפ"ד (28 יולי 24)	ואתחנן
20:54	20:13	18:44	י"ז אב תשפ"ד (4 אוגוסט 24)	עקב
20:46	20:06	18:36	כ"ד אב תשפ"ד (11 אוגוסט 24)	ראה
20:37	19:58	18:27	א' אלול תשפ"ד (18 אוגוסט 24)	שופטים
20:27	19:49	18:18	ח' אלול תשפ"ד (25 אוגוסט 24)	כי תצא
20:18	19:40	18:09	ט"ו אלול תשפ"ד (1 ספט' 24)	כי תבוא
20:08	19:31	17:59	כ"ג אלול תשפ"ד (8 ספט' 24)	ניצבים-וילך

שבת פרשת פנחס הכוונה לבחורים בשידוכים
 9 שעות של הרצאות, דיונים וכלים מעשיים וקל לסגור שידוך, רמות, ירושלים. בהשתתפות הרב נחום דיאמנט שליט"א
 הרב ישראל גואלמן שליט"א והצוות

ערב עין לכלות
 יום רביעי ג' אב 19:00-23:00 בני ברק
 בהשתתפות הרב נחום דיאמנט שליט"א א' אירוח מלא

שבת פרשת מטות מסעי לחתנים
 9 שעות פרקטיקה לחיי נישואין
 בהשתתפות הרב נחום דיאמנט שליט"א
 החתנים מוזמנים 052-7613824 ארגון נתיבותיה

שפע ברכות וברכת מזל טוב
 לכבוד מר צבי שרעבי הי"ו ולרעייתו קרולין קלוזי שחזי' לאוי"ט ולרב אבנר קווס שליט"א ולרעייתו הרבנית טל שחזי' לאוי"ט לרגל נישואי בנייהם החתן יחונתן שרעבי הי"ו
 עב"ג הכלה נעמי קווס שחזי' בשעה טובה ומוצלחת
 יהי רצון שתשרה שכינה ביניהם ויזכו לבנות בית לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל ותראו מהם בעה"ת דור ישרים ומבורך

שפע ברכות וברכת מזל טוב
 לכבוד מר יצחק כהן הי"ו ולרעייתו בטי שחזי' לאוי"ט ולמר ניר עובדיה בן יעקב הי"ו ולגב' זילפה זווה בן יעקב שחזי' לאוי"ט לרגל נישואי בנייהם החתן שם טוב כהן הי"ו
 עב"ג הכלה טל בן יעקב שחזי' בשעה טובה ומוצלחת
 יהי רצון שתשרה שכינה ביניהם ויזכו לבנות בית לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל ותראו מהם בעה"ת דור ישרים ומבורך

”מה טובו אהלך יעקב משכנותיך ישראל” (כד, ה)
 שואל ה"חתם סופר", מדוע תקנו לומר פסוק זה כשמגיעים לבית הכנסת? ומת'רץ, מנהג העולם, שעמי ארצות מולזלים בכבוד התורה ולא אודהים לבוא לבית הכנסת לשמוע דברי מוסר, וגם יושבי בית המדרש לפעמים לא נוהרים כל כך בכבוד המקום. א"כ, לשניהם יש לפעמים ולזול בכבוד בית הכנסת ובית המדרש. על זה אומר בלעם, "מה טובו", כמה טוב יהיה לראות עונשם של ישראל ע"י שני אלו, גם ע"י "אהליך", בתי הכנסיות בהם מולזלים "יעקב", הם פחותי העם, והן ע"י "משכנותיך", בתי המדרש של הלומדים שעל כבודם אין "ישראל", החשובים שבעם שומרים. כדי להינצל מקללתו של בלעם, אנו אומרים את הפסוק הזה כשאנו נכנסים בבוקר לבית הכנסת, ואנו מוסיפים ואני ברוב חסדך אבוא ביתך", אני לא נוהג לזלזל ח"ו בכבוד המקום, ההיפך, "ברב חסדך אבוא ביתך" - אל בית המדרש, "אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך", מתוך יראה וכבוד, "ה' אהבתי מען ביתך", זהו בית המדרש, "ומקום משכן כבודך", זהו בית הכנסת.
 ה"שפת אמת" מבאר, שיש ענין מיוחד בהזכרת דברי בלעם, שבכך אנו מקימים את ציווי הנביא (מיכה ו, ה) "עמי זכר נא מה יעץ בלך מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור... למען דעת צדקות ה'".
 רבי ברוך אפשטיין מפינסק בעל ה"תורה תמימה" מבאר, כי העובדה שדווקא בלעם, צורר ישראל, אמר את הדברים, מעידה על אמינותם. כי אילו נביא מישראל היה אומר זאת, היה מקום לומר כי דבריו נאמרו בגוומה מתוך אהבת ישראל ששבנה בליבו.
 בספר "יגדיל תורה" הובא לכך ביאור נוסף: כל יהודי הבא להתפלל לפני ה' נתקל בדרכו בכתי כיתות של משטינים ומקטרגים המבקשים לבלבל דעתו ולמנוע את קבלת תפילתו. באמירת 'מה טובו' אנו רומזים לאותם מקטרגים - דבר לא יועיל לכם! הנה אף בלעם הרשע ביקש לקללנו, צאו וראו מה היה בסופו, וקחו ממנו מוסר כי המבקש לקלל את ישראל, סופו שמבכם בכפל כפלים...

”אפס קצוה תראה וכולו לא תראה” (כג, יג)

בלק לוקח את בלעם לקלל את ישראל, והנה הנסיון לא צלח, הקב”ה אומר לבלעם “את אשר אשים בפך דבר” ובלעם מדבר בשבחם של ישראל ולא אבה לקללם.

מבין בלק שאם בלעם יראה את מעלות עם ישראל לא יוכל לקללם, אז עלה בליבו רעיון “לך נא איתי אל מקום אחר אשר תראנו משם אפס קצוה תראה וכולו לא תראה”, מה מונח ברעיון הזה של בלק להביא את בלעם למקום שהוא לא רואה את כל כלל ישראל?! רעיון נפלא שמעתי שכתוב כאן, המשנה באבות (א, א) אומרת “הוי דן את כל האדם לכף זכות” והביא אחד מגדולי החסידות רבי יחזקאל מקוזמיר זצ”ל, בדיוקו את לשון המשנה ‘הוי דן את כל האדם לכף זכות’, מדוע לא כתב התנא ‘הוי דן את האדם’ מה זה ‘את כל האדם’? אלא ללמדך שהדרך לדון את השני לכף זכות, זה לראות את כולו! לראות את כל הצדדים שבו, לראות את כל הסיבות והמסובבים למעשיו, רק ככה נוכל לדונו לכף זכות, שהרי אם כל הטאת של ראיית מעשהו של האדם באופן שלילי, הוא ההסתכלות הצרה על המעשה כמות שהוא מבלי לבחון את כל המצב שהיה בו האדם בעת עשיית המעשה, ומבלי לראות את הסיבה והמסובב למעשהו, רק כשנדון את ‘כל האדם’ מכל בחינותיו ומצבו, אז נראה שברוב הפעמים הרי הוא צודק וצדיק ולא אשם ורשע!

נפלא מאד מסבירים לפי זה את דברי בלק לבלעם בבואו לקלל את עם ישראל, כאשר חיפש חסרונות בעם ישראל כדי שתחול עליהם קללתו “אפס קצוה תראה וכולו לא תראה”, שבוה רצה בלק לומר לבלעם, תסתכל על עם ישראל רק על קצוה, ואז תמצא בו ‘מומים ופגמים’, אבל ‘כולו’ – אם תתבונן בכולו בכל מעלותיו, “לא תראה” בו חסרונות.

מזה נלמד יסוד גדול כיצד לדון אדם לכף זכות, לראות את כל האדם בכללותו ולא לדונו לפי מעשה מסוים ויחיד, ורק כך נוכל לדונו לכף זכות.

היה בית כנסת בכני ברק שסבל מתופעה לא רצויה: אנשים הוציאו ספרים מבית המדרש בלי רשות, ולא מיהרו להשיבם, דבר שהפריע מאוד ללומדי בית המדרש.

יום אחד באמצע שיעור דף היומי שנמסר בבית הכנסת, והנה נכנס אברך צעיר, מניח ספר על השולחן הקרוב לכניסה וממהר לצאת. המניח שיעור עוצר אותו ושואל לפני כולם: “הספר שהנחת כאן זה ספר שלנו?” והאברך משיב “כן”.

“מי הוציא את הספר?” ממשיך המניח שיעור ושואל. “אני”, משיב האברך. “מדוע אתה מוציא ספרים?” החל המניח שיעור להוכיח את האברך. “כדי לזכות את הרבים”, השיב הלה תשובה בלתי צפויה לחלוטין....

וכך מספר האברך בעל המעשה: זכיתי בס”ד להוציא ספר בשם “לחיות כהלכה”, ואני משתדל להפיץ אותו בין היתר דרך תרומה לבתי כנסת. פעם בעת שהחילקתי ספרים נכנסתי לבית הכנסת מסויים להניח בו את הספר, וזה היה באמצע שיעור שנמסר שם, וכמוכן שהשתדלתי לא להפריע לכן הנחתי הספר על השולחן הראשון ומיד פניתי לצאת.

אבל אז המניח שיעור שואל אותי לפני כולם: “הספר שהנחת כאן זה ספר שלנו?” עניתי שכן, שהרי תרמתי את זה לבית הכנסת. והוא שואל: “מי הוציא את זה?” וכמוכן שעניתי – אני לזכות את הרבים, שהרי אני הדפסתי את הספר... לזיכוי הרבים ולא למטרת רווח. ואז הוא התחיל לומר לי בלשון תוכחה: “למה אתה מוציא ספרים?” עמדתי נבוך, כי חשבתי שכונתו שיש כבר כל כך הרבה ספרים, ולמה כל אחד מדפיס עוד ספרים... עד שמישהו ממשתתפי השיעור הציל את המצב והסביר בקול את אי ההבנה... והמניח שיעור התנצל בפני.

מראיית מעשה אחד אפשר להגיע לטעות, תמיד צריך לחשוב על כל האדם, לנסות לחשוב על עוד אפשרויות להסבר מעשהו מלבד הראיה של המעשה בפני עצמו, וכך לא נבא לידי טעות של לדון אדם לכף חובה.

סיפר הגה”צ רבי אריה לוי זצ”ל: פעם אחת השתתפתי בלויה של אחד מנקיי הדעת בירושלים, לנפטר הרגול היה ידי ורע משכבר הימים שהיו נאהבים ונעימים בחייהם, והיו המחיצה אחת כמשך שלושים שנה, וראיתיו משתתף בצער גדול בלויה והלך שפוף ומלא צער אחר מיטת ידידו. והנה באמצע לוויה אני רואה את אותו ידיד, עוזב את הלוויה ונכנס לחנות עציצים שהיתה בסמוך, ואחר כמה דקות יוצא עם עציץ חרס גדול ומרשים. חשבתי בליבי מספר ר’ אריה לוי, וכי כך ינהג ידיד ורע כך כך הרבה שנים, לאחד שנמל עמו חסד כל השנים ועבשיו יש לגמול לו חסד של אמת ללוותו בלויה, והנה במקום זה מתעסק בקניית עציצים ופרחים!?

וכדי לא לעבור על מצות “הוכח תוכיח את עמיתך” ניגשתי אליו ושאלתיו “למדני ואדע גם אני, הלא שנים היית רע כאח למנוח, ומדוע פרשת מהלוויה כדי לקנות עציץ!?”

הסביר לו אותו יהודי ואמר: מזה שנים שאני מטפל במצורע אחד ואתמול הוא נפטר, ומטעמים מובנים החליטו הרופאים שאינם יהודים, לשרוף את כל בגדיו והפציו, ובכללם היה זוג התפילין שלו, כמוכן שהתקוממתי על הרעיון לשרוף את התפילין, והגעתי להסכמה עם הרופא שעד שנים עשרה בצעירים היום אביא עציץ של חרס והתפילין יונחו שם ויגנוזו באדמה כדון, באמצע הלוויה ראיתי כי השעה קריבה ורצתי לחנות העציצים כדי שאוכל לקבור את התפילין ולמונעם משריפה. נאנח רבי אריה לוי: הוי דן את כל האדם לכף זכות! כמה צריך תמיד לדון ולמצוא זכות על כל אדם!

”מי מנה עפר יעקב” (כג, י)

יש להבין מדוע הוכיח בדבריו ‘עפר’, מבאר ה”חפץ חיים” בלק ביקש מבלעם תספור את עם ישראל וכך יהיה בהם נגף, אמר לו בלעם והלא עם ישראל הם צדיקים, וצדיקים במיתתם קרויים חיים, ואם כן אני צריך לספור גם את ה”שוכני עפר” ואך אני יכול “מי מנה עפר יעקב”.

ה”בן איש חי” מבאר, בלק הכין כל פעם שבעה מזבחות, והקריבו עליהם שבעה פרים ושבעה אילים במטרה להרע לישראל. בא בלעם רצה לקלל ויצאו לו ברכות. אמר לו בלק, מדוע ברכת? ענה “מי מנה עפר יעקב”, אתה הקרכת ארבעים ושנים קרבנות ואתה חושב שמוה אוכל לקלל אותם? הרי הם מקריבים בחג הסוכות שבעים קרבנות. “מי מנה עפר יעקב”, מי יוכל להם לישראל שמקריבים ע’ פרים.

מסיים ה”בן איש חי”, “תמת נפשי מות ישרים ותדי אחריתי כמוהו”, המרגלים מתו מיתה מבוה מאוד, בלעם אומר שהיה מוכן למות מיתה כזאת אם יחשב כחלק מהעם הזה. “תמת נפשי מות ישרים”, כמיתתם של עשרה ראשי בני ישראל. המרגלים, שהיתה מיתה מבוה, ובלבד ש”תדי אחריתי כמוהו”.

”עם פְּלִיאי יְקוּם וְכֹאֲרֵי יִתְנַשֵּׂא”

המשכים למצוות מוכיח את ערך המצוות

משגיח ישיבת לייקווד, רבי נתן וכטפוגל זצ”ל, אמר רעיון נפלא. כאשר בלעם הרשע ביקש להגדיר את עם ישראל הוא אמר: ”הן עם פְּלִיאי יְקוּם וְכֹאֲרֵי יִתְנַשֵּׂא” (במדבר כג, כד). ומבאר רש”י: ”הן עם כלביא יקום וגו’ – כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצוות, ללבוש טלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין”. בלעם לא דיבר על עצם המעשים הטובים של עם ישראל אלא האיכות שלהם. בלעם לא דיבר על המצוות עצמן אלא על הצורה בה בני ישראל מקיימים אותן.

השבח הגדול ביותר שבלעם הכתיר בו את עם ישראל הוא: ”עם פְּלִיאי יְקוּם וְכֹאֲרֵי יִתְנַשֵּׂא”. השבח הגדול ביותר של בני ישראל הוא, שהם קמים לתפילה בהתלהבות ומודרזים לקיים את המצוות. המעלה הזו של התגברות כארי מובאת בסעיף ראשון ב”שולחן ערוך”: ”יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר” (אורח חיים ס”א ס”א).

כעין זאת אומרים חז”ל במדרש: ”הן עם כלביא יקום, אין אומה בעולם כיוצא בהם, הרי הן ישנים מן התורה ומן המצוות ועומדין משנתן כאריות וחוטפין קריאת שמע וממליכין לקב”ה ונעשין כאריות ומפליגין לדרך ארץ למשא ומתן” (במדבר רבה כ, ג). כשלמדתי בישיבת פוניבז, הרבה הגרא”מ שך זצ”ל לדבר על הנקודה הזו. הוא היה אומר לנו שההגעה בזמן לתפילה היא דבר גדול. אבל יש דבר הרבה יותר גדול ועוצמתי ממנה, והוא להגיע כמה דקות לפני התפילה. כשבחור מגיע לתפילה כמה דקות לפני הזמן, הוא מגלה את היקרותו, את השמחה ואת האהבה שהוא רוחש לתפילה.

הגרא”מ שך היה מצטט את הגמרא האומרת: ”לעולם יקדים אדם לדבר מצוה, שבשביל לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה, קדמתה ארבע דורות לישראל” (בבא קמא דף לח ע”ב). גמרא זו עוסקת בכנות לוט אשר נשלח בעבירה נוראה, אך התכוונו למצווה ועשו את שעשו במטרה להמשיך את קיום העולם. מבארת הגמרא שבשכר שבת לוט הגדולה הקדימה את אחותה בעבירה שנחשבה בעיניה כמצווה, היא זכתה לצאצאים מעם ישראל ארבעה דורות לפני שאחותה הקטנה זכתה לכך. ואם בת לוט זכתה לשכר כה גדול כיון שהקדימה את אחותה בעבירה, על אחת כמה וכמה שמי שמקדים לתפילה ולשאר המצוות זוכה לשכר בלי גבול ומידה. אין לשער את גודל ההבדל בין מי בא לתפילה בזמן לבין מי שבא לתפילה לפני הזמן. הגרא”מ שך היה אומר כי אם אנשים היו יודעים את גודל מעלתו של המגיע מעשרה ראשונים לבית המדרש, הם היו עומדים בתור בכניסה וכל אחד היה רוצה להיות הראשון שיכנס פנימה.

הגרא”מ שך דורש בדרך צחות את ביאור רש”י על הפסוק: ”וּמִשָּׂה עֲלָה אֶל הָאֱלֹקִים – וּכְל עֲלִיּוֹתָיו בְּהִשְׁכַּמָּה הָיוּ, שְׁנֵאמַר וַיִּשְׁכַּם מֹשֶׁה בְּבֹקֶר” (שמות יט, ג), ללמדנו שכל ההתעלות וההצלחה מגיעות על ידי השכמה. ואכן הגרא”מ שך היה נאה דורש ונאה מקיים. ככל בוקר הוא היה מגיע לבית המדרש רבע שעה לפני התפילה, כשהוא עטור בתפילין לאחר שאמר את כל ברכות השחר בביתו. רבע שעה לפני התפילה, הוא כבר היה מתיישב במקומו ומתחיל לומר את פסוקי דומרה במתינות כמונה מעות.

הצוואה שנפתחה בסוף שנת האבל

רב שבנות ”אורח חיים” בבני ברק, רבי משה שאול קליין שליט”א, סיפר לי כי מצא באחד מבתי הכנסת בעיר, סידור פרטי עם תוספת נדירה ומשעשעת. הבעלים הדביק לדפי הסידור סימניות צבעוניות וזרחניות, שנועדו לסייע לקורא לדפדף במהירות לדף המבוקש. הסידור בעל הסימניות עורר את פליאתו של רבי משה שאול. בדרך כלל מדביקים סימניות כגון אלו לגמרות, כדי לאתר מיידית את פירושי הרא”ש, הרי”ף והמהרש”א המופיעים בסוף הגמרא. אבל לשם מה יש צורך בסימניות בסידור, כשבלאו הכי כולם מתפללים לפי הסדר הקבוע. לאחר מספר פעמים בהן הבחין רבי משה שאול בסידור המיוחד, הוא החליט לפתוח אותו ולגלות את פשר הסימניות המוזרות. רבי משה שאול פתח את הסידור ונדהם למראה עיניו.

הסימנייה הראשונה הביאה אותו לברוך שאמר, הסימנייה השנייה הביאה אותו ל’אשרי’, הסימנייה השלישית הובילה ל’קריאת שמע’ והסימנייה הרביעית הובילה ל’שמונה עשרה’. הסתבר שבעל הסידור הוא אדם מסודר מאוד, שקבע לעצמו סדר תפילה מיוחד. האיש מתפלל בדרך קבע בשיטת הדילוגים. הוא מדלג מ’ברוך שאמר’ ל’אשרי’, מ’אשרי’ ל’קריאת שמע’ ומ’קריאת שמע’ ל’שמונה עשרה’. ככל הנראה זה ”סדר העבודה” של האיש וכך הוא מתפלל מידי יום ביומו.

רבי משה שאול קליין חוסף וסיפר לי את הסיפור הבא. מעשה ביהודי שהלך לעולמו והותיר לבניו צוואה, שבסופה הוא כתב כי זו הצוואה הראשונה, אך בנוסף לה קיימת צוואה שנייה הטמונה בבידעם. ”את הצוואה הנוכחית אתם קוראים כבר היום, אבל את הצוואה השנייה אני מתיר לכם לפתוח רק בתום י”ב חודש לפטירתו, לאחר שתחזרו מהאזכרה בבית הקברות”. הצוואה הסודית החבייה אי שם במרומי הבידעם הציתה את סקרנותם של בני המשפחה. במשך שנה שלמה עסקו הבנים והנכדים בהשערות ובניחושים.

כולם ניסו לחזות מה יבשר להם הנפטר בצוואתו העתידית. יום השנה המיוחד הגיע. בדרך כלל, חלק מבני המשפחה אינם מתייצבים לאזכרה, וגם אלו שהגיעו מתפזרים במהירות ופונים לענייניהם עם תום המעמד.

אחד ממחר לכולל, השני נחפו לעבודה והשלישי רץ הביתה כדי להספיק לקבל את הילדים בזמן. אבל באזכרה הזו כל בני המשפחה התייצבו ללא יוצא מן הכלל, ובתום המעמד אף אחד לא מיהר ללכת לשום מקום. כולם נסעו יחדיו בשיירה גדולה לעבר בית הנפטר.

אנשים, נשים וטף התקבצו מתחת לבידעם והמתינו נפעמים לטקס פתיחת הצוואה המסתורית. הבן הבכור כובד בפתיחת הבידעם. בלב הולם הוא טיפס על הסולם, פתח את דלת הבידעם ושלף מעטפה חתומה. הבן פתח את המעטפה בהתרגשות גדולה, ושלה מתוכה דף ממוקטן מהסוג שהורים רושמים עליו פתקי איחורים למלמד בתלמוד תורה.

הצוואה המסקנת הכילה שני משפטים בלבד: ”בני היקרים, לאחר שנה כה התפללתם לפני העמוד, ראיתם שאפשר להגיע לבית הכנסת ב’מה טובו’ ולהישאר בתפילה עד ‘עלינו לשבח’. מבקש אני מכם שתמשיכו במנהג הזה כל חייכם, הגיעו לבית הכנסת בזמן והישארו עד סוף התפילה”.

מוסר השכל שנלמד מדליקה בחנות בדים

כאשר רבי משה שאול קליין שליט"א סיים לגולל את סיפור הצוואה המופלאה אמרתי לו: "אם כך אשלם לרב בסיפור נוסף ששמעתי מיהודי תל אביבי". במשך שנים רבות הקפיד האיש להגיע לבית הכנסת רבע שעה לאחר תחילת התפילה. בדרך כלל הוא היה מופיע בדקות שבין 'אשרי' ל'ישתבח'. רב בית הכנסת שהבחין באיחורים הקבועים של בן קהילתו, פנה אליו במילים הבאות: "אני מבין שלפעמים קורה שכן אדם נתקל במאורע בלתי צפוי ומאחר לבית הכנסת. אבל אני רואה שאתה דווקא אדם מסודר מאוד. אתה מאחר בעקביות ומגיע בכל יום באותה שעה. אולי תנצל את חוש הסדר הזה כדי להגיע לתפילה בזמן. אחרי הכול זה רק עניין של תכנון. מה הבעיה להגיע לבית הכנסת בשעה שבע במקום בשבע ורבע. אם תתכנן את סדר הבוקר שלך בצורה אחרת, תוכל להגיע בתחילת התפילה. מי שהולך לישון בזמן קם בזמן. כל בוקר טוב מתחיל בלילה טוב!" התוכחה של הרב לא מצאה חן בעיני האיש שהגיב במשפט אחד: "תגיד תודה שבסוף הגעתי, יכולתי להתפלל בבית ביחידות ולא להגיע לבית הכנסת בכלל!" הרב לא התייאש. מידי פעם הוא ניגש להעיר לאיש בעדינות על איחוריו הקבועים. אבל בכל פעם הוא זכה באותה התשובה: "תגיד תודה שבסוף הגעתי, יכולתי לא להגיע בכלל!" באחד הימים אירע שינוי בלתי צפוי. האיש החל להופיע בבית הכנסת מידי בוקר רבע שעה לפני התפילה. הרב שהתפעל מהשינוי ניגש להחמיא לאיש: "כל הכבוד לך, ראיתי שהתחלת להגיע מוקדם לתפילה".

"כבוד הרב! אני מבין שאתה שואל את עצמך מה קרה שהחלטתי להגיע בזמן לתפילה לאחר כל כך הרבה תוכחות וכל כך הרבה שנים. ובכן, אמנע ממך את המבוכה ואומר לך את התשובה עוד לפני שתשאל. אני אומר כי את ה'ואם תאמר' וגם את ה'ויש לומר'. בבעלותי יש עסק טקסטיל לממכר בדים ברחוב 'נחלת בנימין' בתל אביב. באחד הימים הגעתי לחנות וראיתי להרדתי עשן סמיך מסתלסל מארון החשמל. אני לא צריך לספר לך מהי המשמעות של אש המתפרצת בחנות בדים דליקים. התקשרתי בחרדה למוקד מכבי האש וביקשתי שישלחו ניידת כיבוי בדחיפות.

לשונות אש פרצו מארון החשמל והחנות החלה להתלקח. מרוב לחץ התקשרתי למכבי האש פעם אחר פעם עד שהצלחתי להרגיז את המוקדן. 'אדוני, כבר התקשרת שבע פעמים! אנחנו לא עפים באוויר, אנחנו נוסעים בכביש. אנחנו לא טסים במסוק, אנחנו נוסעים במשאיות. רד מהקו בבקשה, תן לנו את הזמן, אנחנו בדרך אליך'. כשמכבי האש הגיעו לחנות נשאר לי רק לשיר 'בר יוחאי נמשחת אשריך'. כל הכדים הפכו לאפר שחור ודק. הכבאי הראשון שהגיע למקום חטף קיתונות של אש לא מארון החשמל אלא ממני. תקפתי אותו במילים קשות: 'טוב שזוכרתם סוף סוף לבוא, הכול כבר נשרף, עד שבאתם כבר לא נשאר את מה להציל!' הכבאי השיב לי במשפט אחד: 'תגיד תודה שבסוף הגענו, יכולנו לא להגיע בכלל!' המשפט שיצא מפי הכבאי נשמע לי מוזר. חלפו מספר רגעים עד שקלטתי שזו בדיוק התשובה שיוצאת מפי בכל פעם שאתה מוכיח אותי על איחורי לתפילה. בכל פעם שניסית לשכנע אותי לבוא בזמן לבית הכנסת אמרתי לך: 'תגיד תודה שבסוף הגעתי, יכולתי לא להגיע בכלל!' הבנתי שלפעמים בשמועם באיחור מאבדים את כל הטעם שבעניין. כשכבאי מגיע מאוחר כבר לא נותר דבר להציל לאחר שהכול עלה בלהבות. כשאדם מאחר לבית הכנסת הוא מאבד את המעלה העצומה של ההשכמה לתפילה. הבנתי ששלחו לי מסר משמים, שאינני יכול להסתפק בכך שבסוף הגעתי לתפילה. הבנתי שרמזו לי משמים שעלי להתגבר כארי לעבודת הבורא!" (רבי יעקב שיש שליט"א - לחומם)

שפע ברכות וברכת מזל טוב

לכבוד הרה"ג רבי עמרם זעפרני שליט"א ולרעייתו הרבנית פרלה שתחי' לאוי"ט לרגל נישואי הנכד ולבנם הרה"ג רבי מרדכי זעפרני שליט"א ורעייתו הרבנית רותי שתחי' לאוי"ט לרגל נישואי בנם החתן יוסי הי"ו עב"ג הכלה אורית שתחי' בשעה טובה ומוצלחת יהי רצון שתשרה שכינה ביניהם ויזכו לבנות בית לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל ותראו מהם בעה"י דור ישרים ומבורך

שפע ברכות וברכת מזל טוב

לכבוד מר אבנר אור הי"ו ולגב' רבקה אור שתחי' לאוי"ט ולחתנם מר דניאל עמוס בן טוב הי"ו ורעייתו שרה אינס שתחי' לאוי"ט הבגיע בנכד / הבן נועם מרדכי הי"ו לחינוך פיאורת הראש בשעה טובה ומוצלחת יהי רצון שיגדל בתורה בחכמה ובמידות לכבוד לתהילה ולתפארת בישראל

לענין כתיבת שם המקום בשטר הכתובה

א. כותבים בשטר הכתובה שם המקום שבו נערכה החופה, לענין כתיבת שם המקום בשטר הכתובה למנין שאנו מונין כאן במקום פלוני או למנין שאנו מונין פה במקום פלוני (הנישואין כהלכתם פי"א, הלכה נ"ב) והאופן שבו רושמים שם המקום (כגון באולמות שנמצאים מחוץ לעיר) עיי"ש בפ"א ובכתובה כהלכתה (פי"ג הי"א), (תלמודו בידו סו, יב).
 ב. צריך לדקדק ולכתוב שם המקום בצורה נכונה ומדוייקת (נחלת שבעה סימן יב).
 ג. לא כתבו שם המקום בשטר נכון הכתובה כשרה (נישואין כהלכתם פי"א, מ"ח).
 ד. שינוי וכתבו שם מקום אחר - לדעת כמה פוסקים הכתובה פסולה (שיבולי הלקט ח"ב סימן קט) אם לא כתבו "פה" הכתובה כשרה, אפילו אם שינוי המקום (מעשה אברהם).
 ה. מחוז מיוחד בעיר הנקרא בשם אחר והוא נבדל מהעיר גם לענייני מסים יש לכתוב שם המיוחד של המחוז (חלקת יעקב ח"א קסז).

ו. עיקר הסיבה כתיבת שם המקום בשטר היא כדי שיהא ניתן לזהות בבירור מי הם העדים ולקיים את חתימת ידם, בכתובה שהיא שטר העשוי לזמן ארוך וצריך להבטיח שגם אחר שנים רבות יגיעו אל האמת בבירור, נשאר מנהג כתיבת המקום.. בכל שטרי הכתובות מכל התקופות ומכל המקומות, חדשים גם ישנים, כבר מזמן רב האי גאון, מובא שם המקום, ונוכל למצוא כמה טעמים בדבר, והם תופסים לענין כתובה ובתוך הטעמים יבואר גם למה בכתובה נשמר ענין זה יותר משאר שטרות. כדי שעל-ידי זה נוכל למצוא את העדים ויהיה גילוי מילתא שעל-ידי כתיבת מקום השטר נדע לחקור ולחפש אנשים מבני מקומם המכירים אותם ואת חתימותיהם (טעם זה הובא בראבי"ה סימן תקק"ט ובמרדכי ב"ב אות תרמ"ו) ובפרט שיתכן שיש שני אנשים באותו שם בכמה מקומות, ועל-ידי שם העיר נוכל למצוא יותר מהר לאיזה עדים המכוון. ובכתובה שהיא שטר העומד לגביה אחרי שנים רבות, חוששין ומקפידים בזה. וכן כתיבת המקום בכתובה - מצד דיני נישואין (משפט הכתובה ח"א עמ' תסו-תסד).

הלימוד מפתחת פי האתון עבורנו בלעם אינו מעלה ומרומם מאתונו

אמרו חז"ל (אבות ה, ו), כי פי האתון נברא כבריאת העולם כיום שישו בין השמשות, כדי שבכוא העת, כאשר בלעם ירכב על אתונו בדרכו לקלל את ישראל, תפתח האתון את פיה כנגד בלעם ותניא אותו מלבעצ את זממו.

אומר הוזהר הקדוש: אם הקב"ה הוצרך לברוא בריאה מיוחדת שכזו כבריאת העולם, בוודאי יש לה חשיבות מיוחדת במינה. ומה קרה למעשה? האתון מילאה את יעודה מששת ימי בראשית והטיחה דברים באוזני בלעם, אך בפועל דבריה לא הועילו, שהרי בלעם המשיך בשלו.

ועולה השאלה, אם דבריה לא הועילו, אם כן איזו חשיבות היתה לבריאת פי האתון? למדנו מכאן יסוד גדול: האתון לא פתחה את פיה בשביל בלעם, היא פתחה את פיה בשבילנו! למרות שהאתון דיברה כאחד האדם – היא נשארה אתון. ומדוע? כי היא בעל חיים, חיה היתה וחיה תישאר. אין בה דעת וחכמה, אין בה רגשות ומידות. על כן אין לה יכולת לבצע שינוי כלשהו באישיותה הפנימית.

לא כן האדם, אשר זכה להיות "נפש חיה" – "רוח ממללא" (אנוקלוס, בראשית ב, ז), יש לו יתרון על החיה והבהמה – בדעת ובחכמה ובכח הדיבור (רש"י שם). כל דבר שמתרחש כבריאה צריך להשפיע על האדם, על אחת כמה דברים כשרואה לנגד עיניו תופעות מפליאות. עליו להתבונן וללמוד את הלקח, לשנות את עצמו ולתקן את מידותיו.

בלעם ראה כיצד האתון נוהגת באופן פלאי, פותחת את פיה ומדברת אתו בלשון בני אדם. כל בר דעת היה אמור להתפעל ולהשתומם מן המראה הפלאי הזה, על אחת כמה וכמה בלעם, שהיה נביא ה', יודע דעת עליון. אך בלעם ברשעותו התייחס בשוויון נפש למראה אתונו הפותחת את פיה ומדברת אליו כאחד האדם. במקום להתפעל ולהזדעזע מכך, הוא משיב לה על דבריה כאילו הוא משוחח עם אדם ולא עם אתון...

אמרה לו האתון: ה' פתח את פי ודיברתי כאחד האדם, אך נשארתי כשהייתי – חמור חמורתיים... ומה אתך? למרות שיש בדעת ותבונה לא השתנית, נשארתי אותו אדם רשע ומושחת! אם כן כמה אתה טוב ממני?!

נמצא אפוא, כי עיקר בריאת פי האתון ועיקר הלימוד מן המעשה המופלא הזה לא נועדו עבור בלעם, שהרי עליו ועל שכמותו הדברים לא השפיעו ולא ישפיעו. עיקר הדבר נועד עבורנו! כשאנו קוראים את הפרשה הזו של האתון הפותחת את פיה ומדברת אל בלעם – הדבר צריך להשפיע עלינו. עלינו להתבונן במעשי ה' ונפלאות הבריאה, ללמוד את הלימודים ולהפיק את הלקחים, לשפר ולתקן את מידותינו ולרומם את מעלתנו.

התרוממת? גם הזולת התרומם!

סיפר לי יהודי חסידי מעשה נפלא שקרה לו בשוכו באיטליה לארץ ישראל:

הוא עמד בתורו בדלפק של חברת "אל על" בשדה התעופה ברומא. יחד את צורך בתשלום נוסף. למוזודה של הסטודנט היה מטען עודף של כמה קילוגרם. לא היתה לו אפשרות לשלם את התשלום עבור המטען העודף והוא ניסה לחמוק מתשלום וטען: "למה שאשלם? אין כאן דברי ערך או חפצים יקרים, בסך הכל מדובר בכנדים אישיים שלי"... אך האחראי לא קיבל את הסברו והוא נדרש לשלם את התשלום, אחרת לא יורשה להעלות את המוזודה למטוס.

הסטודנט המשיך להתווכח עם האחראי, אך ללא הועיל. שאר הנוסעים שעמדו אחריו בתור התחילו לאבד את סבלנותם וחלקם קראו לעברו: "עו כבר, אתה מעכב את התור"... היהודי החסידי לא היה שותף לכך. הוא חיכה לתורו בנחת. כשראה את מצוקתו של הסטודנט, ניגש אליו ואמר: "המשקל של המוזודה שלי קטן, אנו יכולים לצרף יחד את הכבודה של שנינו". ואכן, המשקל המשותף של שניהם יחד לא הגיע לרף המקסימלי. בתחילה האחראי ניסה להתנגד לסידור המורכב, אולם החסיד התעקש, וכשראה האחראי את ההתעקשות שלו – גם הוא הפסיק להתעקש ולהסכים להסדר. הסטודנט הודה לחרדי על המחווה, עלה על כבש המטוס והתיישב במושב. לא הרחק ממנו ישב החסיד.

המטוס המריא. כעבור חצי שעה קם הסטודנט ממקומו, ניגש אל החסיד ושאל אותו: "יש לך תפילין? אתה יכול בבקשה לתת לי להניח?" אמר לו החסיד: "ודאי". הוא הוציא מתיקו את נרתיק התפילין והעבירו לידי לסטודנט. אמר הסטודנט במבוכה: "לצערי, מעולם לא הנחתי תפילין, אינני יודע איך מניחים. בבקשה תעזור לי"... אמר החסיד: "בשמחה!". הוא הניח לו את התפילין וקרא אתו מילה במילה פר

מה גרם לסטודנט החילוני לפתוח את לבו? מה הציג את הניצוץ היהודי ששכן בקרבו? סיפר הסטודנט: "כאשר התווכחתי עם האחראי על משקל הכבודה, ראיתי את המבטים שנעצו בו הנוסעים שעמדו אחריו בתור, חלקם חברים שלי לספסל הלימודים באוניברסיטה באיטליה. הם לא היו מסוגלים להכיל את המצוקה שלי. ומדוע שיכילו? הרי הם רואים רק את עצמם וחושבים רק על צרכי עצמם, וכשמשוהו או מישוהו מפרעים להם בדרכם – הם פועלים לסקל אותו מן הדרך.

"מכל אלו שעמדו אחריו בתור" – המשיך הסטודנט – "הזדקרה דמותך לנגד עיני. היית שונה מכולם לא רק בלבוש החיצוני, אלא בעיקר באופן ההתנהגות שלך. ראיתי כיצד עמדת בשלוח ובנחת ולא ניסית להאיץ בו. להיפך. מכל החבורה שעמדה שם, היית היחיד שהואלת לגשת אלי והצעת לי לצרף את הכבודה שלנו יחד. כמובן, התפעלתי מהתנהגותך והתרשמתי מאצילותך, אך באותה שעה לא היתה לי שהות להרהר בדבר, כי מיהרתי לסיים את הסידורים הטכניים ולעלות למטוס. רק לאחר שהתיישבתי במקומי והמטוס המריא, התפנית לחשוב על מה שקרה לי. ואז החלטתי שאם יש אדם שבמקום לחשוב על עצמו ולדאוג לעצמו רואה את צרכי הזולת לנגד עיניו – זה לא בא בחלל ריק. בוודאי הדבר נובע מציווי התורה ומהמצוות שהוא מקיים.

"לצערי, גרלתי במשפחה רחוקה מאד מהדת ולא זכיתי להתוודע לתורה ולמצוות, אין לי מושג מה עושים ואיך מקיימים אותן. אני מכיר מצוה אחת – תפילין. גם ההיכרות הזו איננה היכרות אישית, שכן מעולם לא זכיתי להניח תפילין. תוך כדי הטיסה החלטתי לגשת אליך ולבקש ממך להניח לי אותן. אני מודה לך על כך מעומק לבי".

עד כאן ההסבר של אותו סטודנט כפי שהוא ראה את הדברים. אך יש לכך הסבר עמוק יותר:

כשבני אדם עומדים בתור בדלפק בשדה התעופה, כולם ממחרים ולהוצים. אך היהודי החסידי התעלה מעל ענייניו האישיים, הוא לא חשב על עצמו אלא על הזולת. בכך הוא שבר את מידותיו. שברת את המידות? התרוממת! אך דע לך שהתרוממות שלך לא נעצרה בכך, היא השפיעה ורוממה גם את הזולת! הרוממות שלך גרמה ליהודי אחר לטעום לראשונה טעם של הנחת תפילין, וכל זאת בלי שביקשת ממנו לעשות זאת ואפילו לא ברמז! ועוד נקודה חשובה למדים מכאן. בלעם הרשע יכול להיות אדם מורם מעם, נביא ויודע דעת עליון, אך שום דבר בעולם, גם לא הדבר הפלאי ביותר, לא משפיע עליו לרומם את עצמו והוא נשאר רשע כשהיה. לעומת זאת, אצל היהודי הכי פשוט והכי רחוק מדת יש בו ניצוץ יהודי, וכשמישהו גורם לו להציג את הניצוץ הזה – הוא ניצת ועולה ממנו להבה גדולה. (רבי נואל אלקריף שליט"א – שש באמרתך)

סיפור בפרשת השבוע

מתקיים א"ה מידי יום שבת לפני תפילת חרזית באוציא שנת
 2219:15 תפילת הכנסת "מזפה שאנא" רחוב חרזות 19 נווה מנחם
 על ידי נש"ק הרה"ג רבי **שלמה טולידאנו** שליט"א
 ר"ק "עמ"ק" בירושלים
 תפילת חרזית כקשר דקות לפני צאת השבת
 הציבור מוזמן להשתתף

הודעה לציבור תושבי גבעת זאב ה' עליהם יחיו

הגנו להודיעכם שהבתים החדשים "כנריקה" שלייד שכונת משה"ב,
 נכללים ומקופים בעירוב גבעת זאב יע"א. ויצרפו לעירוב גבעת זאב
 ובזכות שמירת שבת כהלכתה נוכח לגאולה וישועה בקרוב
 בצפיית ראיית הישועה השלימה על עמו ונחלתו

קורס הכשרת מדריכות כלה וגם לתועלת האישי
 קורס מקצועי ויסודי, 13 מפגשים, ימי שני 19:30-22:30 בני ברק
 2000 בלבד המדריכה: י. רובינשטיין שתחי' לאוי"ט
 052-7613824 ארגון נתיבותיה

איחוד אבות ובנים ביום שבת קודש

בבית הכנסת "מזפה שאנא"
 ציבור האבות והבנים מוסמכים להגות
 באיחוד אבות ובנים מתקיים א"ה מידי שבת
 בשעה 16:30 בבית הכנסת "מזפה שאנא" השכונת נוה מנחם
 אבנים המשלמים יחולקו מתקנים
 בהרכב "זכא בנך איחודי ה' וכה שלום בנך"

רישום תלמידים לקייטנות דתיות

על ההורים להקפיד על רישום בניהם וזנותיהם ה"ו
 באסגרת קייטנה דתית לז"ל
 בארות האוכל, רחצה נפרדת, תפילות סיפורי תורה וכו'.
 ולשואלים יעמ' וקליהם תבוא ברכת 216
 בזכות "זכא בנך איחודי ה' ורה שלום בנך"

שיעור בהלכות שבת

על ידי הרב יוסף טולידאנו שליט"א
 הרב המקומי
 השיעור יתקיים א"ה ביום שבת קודש בלבק
 בבית הכנסת "מצפה שמואל" רחוב ערוגות 19 גבעת זאב
 בשעה 17:30 תפילת מנחה בשעה 18:00
 הציבור מוזמן להשתתף

תרומת הנייר להדפסת הגליונות לזיכוי הרבים

לזכרם ולעילוי נשמתם של זהבה בת שושנה ע"ה * אליהו בן זהבה ז"ל *
 נתנאל בן אירן ז"ל * פרץ (פרגז) בן שרה ז"ל * אליהו ז"ל בן דבורה שתחי'
 * בנימין בן זהבה ז"ל * אשר ז"ל בן דבורה שתחי' * יעקב ז"ל בן דבורה
 שתחי' * בנימין ז"ל בן סימה שתחי' * שי ז"ל בן שרה שתחי' *
 רונן בן רוזי ז"ל ת.ג.ב.ה.
 לרפואת חיה חנה בת ארונה אדל שתחי' * לרפואת חיה בת טובה שתחי'
 לאוי"ט * לרפואת חנה בת ויולט שתחי' * לרפואת מרים בת סופי שתחי' *
 לרפואת אילנה בת אושרת שתחי' * לרפואת מנשה בן נאג'יה הי"ו *
 לרפואת יצחק חיים בן רחל שלה הי"ו
 צדקתם של התורמים תעמוד לעד, להתברך בכל מילי דמיטב, אמן.

בימים בין המצרים כולם שואלים: באיזה זכות יבנה בית
 המקדש? והתשובה לכך, בימים אלו של "בין המצרים" עלינו
 לזכור כי בניין בית המקדש תלוי רק בזכות "אהבת חנם" בעם
 ישראל, ואם נעשה זאת ונקיים כולנו את "אהבת לרעך כמוך"
 באמת. אזי נוכח שבורא עולם ירחם עלינו ובקרוב נחזה בגאולה
 שלימה ובבניין בית המקדש במהרה בימינו אמן!

יש פתגם עממי שאומר

"אילו הצעיד היה יודע ואילו המבוגר היה יכול!"
 מעשה שהיה עם מרן רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שאמר
 לבחור שבעתיד נתגדל להיות מגדולי הדור, בהגיעו לגיל בר
 מצוה, אתן לך מתנה לכל החיים! - וזוהי המתנה:
 "מבוגרים מתחרטים ואומרים אילו ידענו בצעירותנו את מה
 שאנחנו יודעים כיום היינו נוהגים אחרת, עצתי אליך תתייעץ
 עם המבוגרים ולא תתחרט הזאת תהיה לך מתנה לכל החיים."

כוס תנחומין

לכבוד הרבנית מרים דרעי ומשפ' הי"ו
 על פטירת הבעל / האב
 ולאחים ח"כ הרב אריה דרעי שליט"א
 ולאחיו ה' עליהם יחיו על פטירת אחיהם
 הגאון כמורה"ר רבי **יהודה בן אסתר דרעי זצ"ל**
 הרב הראשי וראב"ד באר שבע
 וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל
 ת.ג.ב.ה מן השמים תנחמו בנחמת ציון וירושלים
 ולא תוסיפו לדאבה עוד

כוס תנחומין

לכבוד הגה"צ המקובל בנש"ק
 כמורה"ר רבי בנידו שמואלי שליט"א
 ראש ישיבת המקובלים "נהר שלום"
 על פטירת אביו זקן המקובלים הגאון הצדיק
 רבי **שלום אהרן שמואלי זצ"ל**
 ת.ג.ב.ה מן השמים תנחמו בנחמת ציון וירושלים
 ולא תוסיפו לדאבה עוד

כוס תנחומין

לכבוד גב' שושנה בן חמ"ו ומשפ' הי"ו
 על פטירת הבעל / אביהם
 ולמר אבי בן חמ"ו
 ולאחיו ואחותו הי"ו על פטירת אביהם
 מר **משה בן אסתר בן חמ"ו ז"ל**
 ת.ג.ב.ה מן השמים תנחמו בנחמת ציון וירושלים
 ולא תוסיפו לדאבה עוד

כוס תנחומין

לכבוד מר **רפי מנשה ומשפ' הי"ו**
 על פטירת אמם הצדקת
 מרת **טובה בת רבקה מנשה ע"ה**
 ת.ג.ב.ה מן השמים תנחמו בנחמת ציון וירושלים
 ולא תוסיפו לדאבה עוד